

2016-жылдын январь айындагы акча-кредит көрсөткүчтөрүнүн динамикасы

2016-жылдын январында экономиканын (УСКнын алдын ала маалыматтары боюнча) -10,7 пайыз өлчөмдө төмөндөөсү белгиленген (өткөн жылдын январында 7,9 пайызга экономикалык өсүш байкалган), «Кумтөрдү» эске албаганда реалдуу ИДӨ 1,5 пайызга төмөндөгөн (2015-жылдын январында 2,7 пайызга көбөйгөн).

2016-жылдын январында баалардын жалпы индексинин 0,05 пайыз өлчөмдө төмөндөөсү катталган, мында инфляция жылдык мааниде 1,8 пайызды (2015-жылдын январында инфляция жылдык мааниде 11,6 пайызды) түзгөн. ЭВФ ыкмасы боюнча¹ базалык инфляция отчеттук мезгил ичинде 8,5 пайыз (2015-жылдын январында – 8,2 пайыз) чегинде катталган.

АКШ долларынын сомго карата расмий курсу 2016-жылдын январында өзгөргөн эмес жана 1 АКШ доллары үчүн 75,8900 сомду түзгөн (өткөн жылдын ушул эле мезгилинде 1,6 пайызга көбөйгөн).

Акча базасы кароого алынып жаткан мезгил ичинде 60 469,8 млн сомду түзүү менен (2015-жылдын январында – 8,6 пайызга) 9,8 пайызга азайган, анын ичинде жүгүртүүдөгү акчалар башка депозиттик корпорациялардын камдарынын 7,7 пайызга көбөйүүсүндө 12,4 пайызга төмөндөгөн.

2016-жылдын январында жүгүртүүдөгү акчалардын 7 429,1 млн сомго төмөндөөсү жана жыл башынан тарта башка депозиттик корпорациялардын камдарынын 663,6 млн сомго өсүшү алардын салыштырма салмагынын көбөйүүсүн шарттаган, буга ылайык акча базасынын түзүмү отчеттук мезгилдин акырына карата төмөнкүчө түптөлгөн:

- жүгүртүүдөгү акчалардын үлүшү 84,6 пайыз;
- башка депозиттик корпорациялардын камдарынын үлүшү 15,4 пайыз.

Башка депозиттик корпорациялардын камдарынын түзүмүндө камдар жыл башынан тарта 8 028,6 млн сомду түзүү менен 2,4 пайызга азайган, үстөк камдар (арылткандан кийин) 199,2 пайызга 1 292,3 млн сомго чейин өскөн (2015-жылдын январында милдеттүү камдар 1,5 пайызга, ал эми үстөк камдар – 65,6 пайызга өскөн).

Январь айында акча базасынын 3,9 млрд сомго кыскаруусуна арылтуу операциялары жана валюта интервенциялары менен шартталган, Улуттук банктын операциялары негизги салымды кошсо, Өкмөттүн операциялары акча базасынын 2,7 млрд сомго азаюусун шарттаган.

2016-жылдын январь айында Улуттук банктын камдык акчалардын деңгээлине таасирин тийгизген негизги операцияларынан болуп, төмөнкүлөр саналган:

- валюта интервенциялары тарабынан 5,9 млрд сом жүгүртүүдөн алынып салынган;
- Улуттук банктын ноталары, алардын эсебинен 2,3 млрд сом арылтылган;
- «овернайт» депозиттери, кайтарып берүү суммасынын жайгаштыруудан артышы 1,8 млрд сомго көбөйткөн; (бүтүндөй алганда, январь ичинде берилген каражаттардын дүң көлөмү 21,2 млрд сомду, ал эми аларды жайгаштыруунун орточо алганда бир күндүк көлөмү 1,1 млрд сомду түзгөн);
- «овернайт» кредиттери 260,1 млн сомго өсүшкө салым кошкон (жалпысынан январь ичинде берилген каражаттардын дүң көлөмү 349,1 млн сомду түзгөн);
- Улуттук банктын чыгашалары (таза) 152,3 млн сомго көбөйткөн;
- ички рынокто алтынды сатып алуу ликвиддүүлүктү 58,8 млн сомго көбөйткөн.

Таза чет өлкө активдери (ТЧА) отчеттук мезгил ичинде 5,6 пайызга (же 6 883,5 млн сомго) азайган, бул негизинен, валюта интервенцияларын жүргүзүүнүн натыйжасында таза эл аралык камдардын (ТЭК) 3 958,5 млн сомго кыскарышынын эсебинен жүргөн. Ошол эле учурда таза эл аралык камдардын өсүшүнө алтын кендерин иштетүүдөн акча каражаттарынын келип түшүүсү.

Дүң эл аралык камдар отчеттук мезгил ичинде доллар эквивалентинде 1 688,6 млн АКШ долларын түзүү менен 91,1 млн АКШ долларына азайган.

Таза ички активдер отчеттук жылдын январь айында 0,5 пайызга же 298,1 млн сомго

¹ Жалпы инфляциядан азык-түлүк товарлары жана электрэнергиясы, газ жана отундун башка түрлөрү алынып салынат

(2014-жылы 6,0 пайызга көбөйгөн) азайган. Таза ички активдердин азаюусуна Өкмөттүн депозиттеринин 2 666,4 млн сомго көбөйүүсү жана башка статьялардын 1 322,3 млн сомго азаюусу салым кошкон. Таза ички активдердин өсүшүнө алтынды, чет өлкө валюта активдерин кайра баалоого байланыштуу капитал эсептеринин 2 549,0 млн сомго көбөйүүсү, коммерциялык банктарга карата таза талаптардын 1 661,3 млн сомго («овернайт» депозиттерин кайтарып берүү шартында) өсүшү салым кошкон.

Акча топтомдорунун өзгөрүүсү

Банктардан тышкаркы нак акчалардан жана улуттук валютадагы² депозиттерден турган *M2 акча топтому* 2016-жылдын январында 73 436,3 млн сомду түзүү менен (өткөн жылдын ушул эле мезгилинде 6,2 пайыз төмөндөгөн) 10,7 пайызга азайган.

M2X кеңири мааниде колдонулуучу акча массасы отчеттук мезгил ичинде 133 070,3 млн сомду түзүү менен 7,0 пайызга төмөндөгөн, бул негизинен банк тутумунун таза чет өлкө активдеринин 7,5 пайызга, 123 732,4 млн сомго чейин (2015-жылдын январында M2X 4,6 пайызга төмөндөгөн) төмөндөшү менен шартталган.

M2X кеңири мааниде колдонулган акча массасынын түзүмү төмөнкүчө:

- банктардан тышкаркы нак акчалардын үлүшү – 34,9 пайыз (2015-жылдын 1-февралында – 39,3 пайыз);
- улуттук валютадагы депозиттердин үлүшү – 20,3 пайыз (2015-жылдын 1-февралында – 25,7 пайыз);
- чет өлкө валютасындагы депозиттердин үлүшү – 44,8 пайыз (2015-жылдын 1-февралында – 35,0 пайыз).

Жыл башынан бери чет өлкө валютасындагы депозиттер 59 634,0 млн сомду түзүү менен 2,0 пайызга, алмашуу курсунун таасирин эске албаганда 1,8 пайызга кыскарган, ал эми улуттук валютадагы депозиттер 7,5 пайызга 26 958,9 млн сомго чейин кыскарган. Натыйжада депозиттердин жалпы көлөмү 2016-жылдын январында 86 592,9 млн сомду түзүү менен (өткөн жылдын январында – 0,8 пайызга) 3,8 пайызга кыскарган.

M2X камтыган депозиттерди долларлаштыруу деңгээли өтүп жаткан жылдын башталышына салыштырганда 1,2 пайыздык пунктка көбөйүү менен, отчеттук жылдын январь айынын акырына карата 68,9 пайыз чегинде түптөлгөн.

*Экономикага кредит*³ 2016-жылдын январында 98 492,8 млн сомду түзүү менен 2,3 пайызга, алмашуу курсунун таасирин эске албаганда – 2,9 пайызга өскөн (өткөн жылдын тиешелүү мезгилинде экономикага кредит, тиешелүүлүгүнө жараша 0,5 жана 1,3 пайызга кыскарган).

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде банк тутумунун таза чет өлкө активдери 123 732,4 млн сомду түзүү менен 10 767,6 млн сомго (8,0 пайызга) (2015-жылдын январында 4,3 пайызга) азайган.

2016-жылдын январь айынын акырына карата банк тутумунун таза ички активдери 694,9 млн сомго же 2016-жылдын башталышынан тарта 8,0 пайызга көбөйүү менен 9 337,9 млн сомду түзгөн (2015-жылдын январында 6,8 пайызга кыскарган).

Эсептик чен отчеттук мезгил ичинде Улуттук банк Башкармасынын чечимине ылайык 10,00 пайыз деңгээлинде сакталып турган (2015-жылдын январь айынын акырына карата – 11,00 пайыз). «Овернайт» кредиттери жана депозиттери боюнча пайыздык коридордун жогорку жана төмөнкү чеги, тиешелүүлүгүнө жараша 12,00 жана 4,00 пайыз (2015-жылдын январь айынын акырына карата, тиешелүүлүгүнө жараша 12,00 жана 5,00 пайыз) деңгээлинде болгон.

2016-жылдын январь айынын акырына карата жүгүртүү мөөнөтү 7 күндүк ноталардын кирешелүүлүгү 10,00 пайызды түзгөн. Банктар аралык рыногунда репо операциялары боюнча чен январь айында эсептик ченге жакын болсо, бир мезгил ичинде орточо алынган маани

² Өкмөттүн жана резидент эместердин депозиттерин эске албаганда, жеке адамдардын, юридикалык жактардын жана финансы-кредит мекемелеринин депозиттери.

³ Өкмөттүн жана резидент эместердин депозиттерин эске албаганда, жеке адамдардын, юридикалык жактардын жана финансы-кредит мекемелеринин кредиттери

9,96 пайыз чегинде катталган.

Финансылык ортомчулук даражасын мүнөздөгөн кеңири мааниде колдонулуучу М2Х акча мультипликатору 2016-жылдын 1-февралына карата 2,201, М2 мультипликатору – 1,214 (2015-жылдын 1-февралына карата, тиешелүүлүгүнө жараша – 2,015 жана 1,310) түзгөн.

М2Х акча топтому боюнча эсептелген, экономиканы монетизациялоо коэффициенти 30,89 пайызды түзсө, М2 акча топтому боюнча – 18,54 пайыз (2015-жылдын январында, тиешелүүлүгүнө жараша – 30,27 жана 21,16 пайыз) чегинде түптөлгөн.

Акчаларды жүгүртүү тездиги

2016-жылдын январында акча жүгүртүү тездиги айдын акырына карата 3,34 (М2Х боюнча) түзгөн.

Улуттук банктын кассасына отчеттук мезгил ичинде 9 084,9 млн сом түшкөн, мында 2015-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 1 218,1 млн сомго же 15,5 пайызга көбөйүү жүргөн, ал эми берүү 53,1 млн сомго же 3,0 пайызга көбөйүү менен 1 835,8 млн сомду түзгөн.

Коммерциялык банктардын кассаларына 2016-жылдын январында 77 318,2 млн сом келип түшкөн, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 11 373,0 млн сомго же 17,2 пайызга көбөйсө, берүү 10 629,3 млн сомго же 17,5 пайызга көбөйүү менен 71 439,1 млн сом чегинде түптөлгөн.

Төлөм системасында 2016-жылдын январь айында системадагы финансылык тобокелдиктер минималдуу деңгээлинде сакталып турган. Жүгүртүү коэффициенти 0,30 (өткөн мезгилге салыштырганда 15 пайызга, ал эми 2015-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда, 10 пайызга төмөндөгөн), ликвиддүүлүк коэффициенти – 3,31 (өткөн мезгилге салыштырганда 18 пайызга, 2015-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 11 пайызга көбөйгөн) түзгөн.